

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, місто Луцьк, прийняла рішення про присудження Подзізею Олегу Олеговичу ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 Економіка на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-економічні засади відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України» 09 лютого 2024 року.

Подзізей Олег Олегович 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки за спеціальністю «Облік і оподаткування» та здобув кваліфікацію магістра з обліку і аудиту. З 01 квітня 2019 року по 31 березня 2023 року навчався в аспірантурі Волинський національний університет імені Лесі Українки.

Дисертацію виконано у Волинському національному університеті імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, м. Луцьк.

Науковий керівник **Шматковська Тетяна Олександрівна**, кандидат економічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри обліку і оподаткування.

Здобувач має 19 наукових публікацій за темою дисертації, з них 11 статей у наукових фахових виданнях України.

1. Sodoma R., Dubynetska P., Kupchak M., Podzizei O., Lesyk L., Zhuk M. Financial decentralization of territorial communities in the context of the implementation of international experience. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, 2021. №6 (41). С. 100-111. (Web of Science).

2. Подзізей О. Концептуальні підходи відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 2023. № 1 (33). С. 28–33. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-01-28-33>.

3. Подзізей О. О. Особливості реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад в Україні. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*, 2020. № 17(67). С. 177–183. DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17\(67\)-19](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17(67)-19).

4. Подзізей О. О. Сутність та зміст конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад в умовах інклюзивного розвитку. *Економічний часопис*

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Кабінету Міністрів України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У дискусії взяли участь члени разової спеціалізованої вченої ради.

Цимбалюк Ірина Олександрівна, доктор економічних наук, професор, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри менеджменту, рецензент. **Зауваження:**

1. У дисертаційній роботі (п.п. 1.1) розглядається роль територіальних громад у процесі адміністративного реформування, однак бракує чіткого визначення поняття «територіальна громада» у контексті їх ролі в економічному розвитку. Для забезпечення більшої ясності та зрозумілості необхідно подати детальніше тлумачення цього поняття, враховуючи авторське бачення та різні теоретичні підходи.

2. У розділі 1.2 роботи розкрито концептуальну модель відновлення конкурентоспроможності, яка інтегрує економічні, соціальні та екологічні аспекти. Проте, варто було б приділити додаткову увагу інтеграції безпекового компоненту, особливо в умовах військових дій та повоєнного відновлення.

3. У пункті 1.3 проводиться аналіз сучасних підходів до оцінки конкурентоспроможності, але аналіз зосереджується виключно на кількісних показниках. Важливо доповнити дослідження якісними аспектами, що відображають соціокультурні та інституційні особливості регіонів, для більш повного охоплення факторів, що впливають на конкурентоспроможність.

4. У п.п. 2.1, під час оцінки конкурентоспроможності регіонів, важливо було б приділити більше уваги детальному аналізу фінансових факторів, особливо місцевих бюджетів, зокрема бюджетних видатків, податкових надходжень та їх впливу на загальний рівень економічного розвитку регіонів (с. 97-102). Такий підхід дозволив би забезпечити більш глибоке розуміння фінансових аспектів конкурентоспроможності та їх впливу на загальну економічну ситуацію.

Корнелюк Ольга Антонівна, кандидат економічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами, рецензент. **Зауваження:**

1. Здобувачем запропоновано фактори формування конкурентоспроможності територіальних громад та регіонів (с. 32) та

класифікацію чинників конкурентоспроможності територіальних громад з виділенням зовнішніх та внутрішніх чинників (с. 34). Доречно було б поглибити та уточнити систематизацію факторів формування конкурентоспроможності територіальних громад та регіонів, визначити додаткові критерії, за якими можна виокремити та згрупувати ці чинники.

2. На с. 40-41 виділено компоненти системи забезпечення конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад та запропоновано схему формування конкурентоспроможності територіальних громад та регіонів, елементами якої визначено людські ресурси, інновації, комунікації, індустріальну структуру, зайнятість і зростання доходів, прибутки та інвестиції, податки та платежі. Для покращення візуалізації та розуміння взаємозв'язків між елементами схеми, можна доповнити її стрілками та лініями зв'язку, вказавши напрямки взаємодії, наприклад, можна показати, як інновації впливають на індустріальну структуру або як розвиток людських ресурсів впливає на зайнятість та зростання доходів. Також доречно було б виокремити ключові зв'язки, які можуть мати найбільший вплив на конкурентоспроможність, наприклад, стратегічні ініціативи або критичні фактори, які визначають успішність розвитку територіальних громад та регіонів.

3. Варто провести більш глибокий огляд використання зарубіжного досвіду в контексті відновлення конкурентоспроможності територіальних громад та регіонів. Аналіз досліджень та стратегій інших країн може виявитися корисним для адаптації відповідних підходів та рекомендацій в умовах війни. Це дозволило б збагатити методологічні підходи та підсилити обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів.

Возняк Галина Василівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАНУ», НАН України, провідний науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики, офіційний опонент. **Зауваження:**

1. У пункті 1.1 «Теоретичні основи забезпечення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів» на с. 32 автором подано рис. 1.1 «Фактори формування конкурентоспроможності територіальних громад та регіонів», де виділено комплекс відповідних факторів. На нашу думку такий перелік факторів конкурентоспроможності громад та регіонів не є вичерпним. Доповнення його, наприклад, такими факторами як структура економіки, географічне розташування, ступінь

використання конкурентних переваг і ін. не тільки б поглибило теоретичні засади дослідження, але й дозволили б сформувати більш цілісну картину чинників впливу на конкурентоспроможність територіальних громад і регіонів у воєнний та повоєнний періоди.

2. В пункті 2.2 «Діагностика конкурентоспроможності територіальних громад» другого розділу роботи автором проведено належне оцінювання конкурентоспроможності територіальних громад Волинської, Львівської та Полтавської областей. Разом з тим, із змісту дисертаційної роботи не зовсім зрозумілі критерії вибору для оцінювання територіальних громад саме таких регіонів (наприклад, чому Полтавська, а не Вінницька?), тим паче Львівська і Волинські – це тиллові регіони, а якщо вести мову з позиції відновлення конкурентоспроможності громад, то, не впевнені, що це вдалий вибір;

3. У п. 3.1 «Стратегічне планування для відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України у воєнний та повоєнний періоди» автор справедливо веде мову про принципи відновлення громад, підходи до планування їх розвитку, пропонує триетапну послідовність стратегічного планування відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів (рис. 3.1, с. 215). Разом з тим, з поля зору автора випали важливі, як на наш погляд, бюджетні інструменти економічного відновлення та розвитку територій, адже ризик та невизначеність залишаються значними, ресурси — обмежені, а потреба – суттєві. Окрім того, зважаючи на безпековий чинник (розрізняють тиллові, прифронтові, територій в яких ведуться бойові дії, під окупацією), підходи до планування відновлення та інструменти реалізації суттєво різнитимуться. Врахування цих аспектів сприяло б покращенню процесів стратегуванню місцевого економічного розвитку, зміцненню спроможності та стійкості територій.

4. Визначення пріоритетів та інструментів відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України (п. 3.2, рис. 3.2), проведене на основі інтегральної оцінки конкурентоспроможності, беззаперечно, має наукову цінність. Водночас, обґрунтування причинно-наслідкових зав'язків в процесі інтегральної оцінки конкурентоспроможності, дозволило б усунути певні сумніви щодо об'єктивності та точності отриманих автором наукових результатів.

5. Глибшої аргументації потребують пропозиції автора щодо відновлення конкурентоспроможності громад та регіонів. Це стосується, наприклад, ініціативи щодо залучення приватного капіталу (с.231). Аналіз причини та проблем низької інвестиційної активності, доповнених способами залучення приватного капіталу, таких як податкові пільги, страхові гарантії, а також

приклади успішних практик повоєнного відновлення в інших країнах, підсилили б авторський внесок в розроблення даної проблематики.

6. Питання використання інновацій і енергоефективності, безумовно, є важливими для відновлення конкурентоспроможності громад та регіонів. Вважаємо, що в роботі доцільно було б докладніше розглянути можливості фінансування та інфраструктурні аспекти впровадження інновацій та заходів, спрямованих на зменшення споживання енергії та підвищення енергоефективності.

7. Думка про інтеграцію передових методів антикризового управління для забезпечення сталого відновлення громади та її конкурентоспроможності в умовах війни є важливою та актуальною. Однак, доцільно було б розглянути конкретні приклади таких методів, а також вказати які саме інструменти антикризового управління доречно використовувати для певного типу територій і чому вони вважаються передовими у даному контексті. Ці приклади посилили б аргументацію пропозицій автора дисертації.

Дорош Вікторія Юріївна, кандидат економічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет, Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, офіційний опонент. **Зауваження:**

1. В пункті 2.3 «Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів та громад з урахуванням перспектив її відновлення в умовах воєнних та повоєнних періодів» (с. 157 – 190) автором проведено комплекс ґрунтовних розрахунків та побудовано на їх основі системні висновки та рекомендації за результатами оцінювання конкурентоспроможності регіонів та територіальних громад. Проте з назви рис. 2.34 (с. 162) «Середнє за п'ять років значення інтегрального показника якості життя в регіонах», а також рис 2.36 (с. 165) «Середнє п'ятирічне значення інтегрального показника розвитку науки та інновацій в регіонах», а також рис. 2.39 (с. 170) «Середнє п'ятирічне значення індексу економічного розвитку регіонів», та рис. 2.44 (с. 177) «Середнє п'ятирічне значення інтегрального індексу екологічної сталості в регіонах», на нашу думку, недостатньо зрозуміло за який саме п'ятирічний часовий період відображено дані.

2. Автором представлено ґрунтовні напрацювання у вигляді дерева конкурентоспроможності територіальних громад за інтегральним показником (рис. 2.47, с. 184, пункт 2.3 дисертації), проте, на нашу думку, у роботі недостатньо охарактеризовано отримані автором у вигляді дерева конкурентоспроможності результати для стратегічного розвитку

територіальних громад у майбутньому. На нашу думку, в роботі доцільно було б посилити описове представлення результатів дослідження, що візуалізовано на рис. 2.47 у вигляді дерева конкурентоспроможності, оскільки результати, що отримані автором та подано на рис. 2.47, є досить ґрунтовними, науково виваженими та мають важливе значення для формування подальших висновків і рекомендацій у роботі.

3. У роботі наявні окремі технічні та лінгвістичні неточності. Зокрема, з назви та побудови таблиці 2.6 «Вантажообіг автомобільного транспорту» (с. 121) недостатньо зрозуміло в яких саме одиницях виміру було обчислено та подано показники вантажообігу.

4. В пункті 2.1 «Оцінка конкурентоспроможності регіонів» автор проводить ґрунтовне дослідження динаміки формування тенденцій щодо оцінювання конкурентоспроможності регіонів України. Не применшуючи значення результатів дослідження дисертанта, необхідно зауважити, що із назви рис. 2.6 (с. 99) «Стан оплати праці у регіонах України, %», недостатньо зрозуміло які саме відсотки має на увазі автор, адже показник середньомісячної заробітної плати штатних працівників подано на даній гістограмі у грн, а сума заборгованості з виплати заробітної плати по регіонам у млн. грн.

5. Необхідність системного збору та аналізу інформації щодо стану кожної конкретної територіальної громади є ключовим етапом для розробки ефективної стратегії відновлення. Потребує обґрунтування методика оцінки ефективності цієї стратегії.

6. Наведення досвіду із світової практики або інших країн, де були розроблені та впроваджені успішні стратегії відновлення територіальних громад і регіонів в умовах війни, та проведення порівняльного аналізу дозволило б дисертанту надати цінний контекст для дослідження.

7. Однією з ключових рекомендацій у дисертації є розвиток партнерських відносин із міжнародними та громадськими організаціями. Вважаємо, що потребує уточнення механізм створення означених партнерств, і яким саме чином вони можуть сприяти впровадженню стратегій відновлення територіальних громад і регіонів.

8. Дисертація має вагомe значення для дослідження публічного управління та відновлення конкурентоспроможності територіальних громад в умовах війни та у повоєнний період. Додаткова конкретизація та підтримка аргументації здобувача конкретними прикладами та доказами допомогла б дещо посилити третій розділ роботи.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

«Утримались» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, м. Луцьк, присуджує **Подзізею Олегу Олеговичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

проф. Наталія ПАВЛІХА